

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰੁਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਰਾਯ ਸਾਹਿਬ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ

GURDWARA BABA ATTAL RAI SAHIB
SRI HARIMANDIR SAHIB COMPLEX
SRI AMRITSAR

गुरुद्वारा बाबा अटल राय साहिब श्री अमृतसर

अटल राय जी सिखों के छोटे गुरु, गुरु हरगोबिंद साहिब के सुपुत्र थे, आपका जन्म माता नानकी जी के गर्भ से सम्वत् १६७६ को गुरु के महल, अमृतसर में हुआ। आपके अलावा गुरु साहिब के चार सुपुत्र

बाबा गुरदित्त जी	सम्वत् १६७०	माता दमोदरी जी से
सूरजमल जी	सम्वत् १६७४	माता महादेवी जी से
अणि राय जी	सम्वत् १६७५	माता दमोदरी जी से
तेग बहादुर जी	सम्वत् १६७८	माता नानकी जी से

और एक सुपुत्री

बीबी वीरो जी सम्वत् १६७२ माता दमोदरी जी से थे। छोटी आयु में ही आपका मन प्रभु प्रेम में लीन रहता था। आप प्रायः गली में बच्चों के साथ खेलते समय उन्हें रूहानी कथाएं सुनाते और उनके मन में आध्यात्मिक विष्वास को सुदृढ़ करते। आपकी बुद्धिमता के कारण छोटी आयु में ही आपको बाबा जी कहा जाता था। गुरु साहिब भी आपसे विशेष मोह रखते थे।

मोहन आपका बहुत प्रिय मित्र था। उसके साथ आप प्रायः खेलने जाया करते थे। एक रात मोहन को साँप ने काट लिया और बच न सका, उसकी मृत्यु हो गई। अगली सुबह जब मोहन खेलने के लिए नहीं पहुँचा तो अटल राय जी अपने साथियों के साथ उसके घर गए, घर में शोक फैला हुआ था। पूछने पर घरवालों ने बताया कि मोहन की मृत्यु हो गई है। आपने कहा कि वह मरा नहीं और अपनी छड़ी

छुआकर उसे जीवित कर दिया। मोहन उठ कर बैठ गया। यह बात गुरु हरगोबिंद साहिब तक भी पहुँची। उन्होंने अटल राय जी को बुलाया और कहा यह प्रभु की करनी में सीधा दखल है। अटल राय जी को अपनी भूल का एहसास हुआ, आप अर्न्तध्यान हो कर बैठ गए और संसार त्याग दिया।

इस स्थान पर पहले एक छोटी-सा स्मारक था। सम्वत् १८०७ में सिखों ने गुरुद्वारा साहिब का निर्माण आरंभ किया, फिर इसकी सेवा सम्वत् १८७८ में महाराजा रणजीत सिंह ने निभाई।

इस स्थान पर आज एक आठ-तरफा और नौमंजिला गुरुद्वारा साहिब सुषोभित है। इस स्थान पर अटूट लंगर चलता है। आम लोगों में यह कहावत प्रचलित है : “बाबा अटल पक्कियाँ पकाइयाँ घल”।

गुरुद्वारा साहिब का प्रबंध शिरोमणि गुः प्रः कमेटी, श्री अमृतसर के अधीन है। अधिक जानकारी (६१-१८३) २५५३६५६, ५७, ५८ से प्राप्त की जा सकती है।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਏ ਯਾਤਰੂਆਂ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾਵਾਂ:

- (1) ਪਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਪੈਰ ਧੋ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- (2) ਸਿਗਰਟ, ਤੰਮਾਕੂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
- (3) ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਛਤਰੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਬੁਕਣਾ, ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਫਿਰਨਾ, ਫਲ-ਫਰੂਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਤੂ ਖਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
- (4) ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਤਰਨਾ, ਗਿੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣਾ ਜਾਂ ਨਿਚੋੜਨਾ ਸਖਤ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ।
- (5) ਪਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਲਾਉਣਾ, ਕਥਾ ਕਰਨੀ, ਲੈਕਚਰ ਦੇਣਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ।
- (6) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣਾ ਸਖਤ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ।
- (7) ਪਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਅਖਬਾਰ ਪੜਨੇ ਜਾਂ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ।
- (8) ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣੇ, ਰੁਪਏ ਆਦਿ ਮੈਨੇਜਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- (9) ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
- (10) ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਕੜਾਹ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਜਾਂ ਸੋਹਰੇ ਆਦਿ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰੁਫ਼ਾਰਾ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੇ ਦਰਖ਼ਨ ਕਰਨੇ ਆਏ ਯਾਤਰੀਓਂ ਕੇ ਲਿਏ ਆਕਯਕ ਸੂਚਨਾਵਾਂ :

- (੧) ਪਰਿਕਰਮਾ ਮੇਂ ਜਾਨੇ ਸੇ ਪਹਲੇ ਜੋਡੇ ਉਤਾਰ ਕਰ ਪਾੱਥ ਖੋਕਰ ਜਾਨਾ ਚਾਹਿਏ।
- (੨) ਸਿਗਰੇਟ, ਤੰਮਾਕੂ ਯਾ ਕਿਸੀ ਅਨਯ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੀ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
- (੩) ਪਰਿਕਰਮਾ ਮੇਂ ਊਤਾ ਲੇਕਰ ਜਾਨਾ, ਖ਼ੂਕਨਾ, ਜੰਗੇ ਸਿਰ ਖ਼ੂਸਨਾ, ਬੈਠ ਕਰ ਬਾਜੋਂ ਕਰਨਾ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜਨਾ, ਫਲ-ਫ਼ੂਟ ਯਾ ਕੋਈ ਭੀ ਵਸਤੂ ਖ਼ਾਨੇ ਕੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।
- (੪) ਸਰੋਵਰ ਮੇਂ ਤੈਰਨਾ, ਗੀਲੇ ਕਪੜੇ ਖੋਨਾ ਯਾ ਨਿਚੋੜਨਾ, ਕੜਾਹ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਯਾ ਸੇਹਰੇ ਆਦਿ ਕੈਂਕਨਾ ਮਨਾ ਹੈ।
- (੫) ਪਰਿਕਰਮਾ ਮੇਂ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਨਾ, ਕਥਾ ਕਰਨਾ, ਲੇਕਚਰ ਦੇਨਾ ਮਨਾ ਹੈ।
- (੬) ਕਿਸੀ ਭੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਕੋ ਪੈਸੇ ਦੇਨਾ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾ ਹੈ।
- (੭) ਸ਼ਰਫ਼ਾਲੂ ਅਪਨੇ ਕੀਮਤੀ ਗਹਨੇ-ਵਸਤੂਓਂ, ਰੁਪਏ ਆਦਿ ਦਫ਼ਤਰ ਗੁਰੁਫ਼ਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਜਮਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੈਂ।
- (੮) ਸੇਵਾਦਾਰ ਯਾ ਕਿਸੀ ਔਰ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਕੋਈ ਭੀ ਸ਼ਿਕਾਯਤ ਡੋ ਨੋ ਮੈਨੇਜਰ ਗੁਰੁਫ਼ਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਸੂਚਿਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਜਾਏ।

Important information for the pilgrims

- (1) Remove the shoes and wash the feet before going to the Parikrama.
- (2) Cigarettes, tobacco and other intoxicating products are strictly prohibited.
- (3) Taking an umbrella, spitting, roaming with uncovered head, sitting and talking, reading newspaper or loudly reciting Path, eating fruits or any other thing is prohibited.
- (4) Swimming, washing or squeezing wet clothes, throwing the Karah-Prashad or Garlands etc. in the Sarovar is strictly prohibited.
- (5) Putting up a stage, preaching, delivering lecture is prohibited in the Parikrama.
- (6) Offering money to any Sewadar is strictly prohibited.
- (7) The devotees can keep their valuable jewellery-things, money etc. in the office of Gurudwara Sahib.
- (8) In case there is any complaint against any Sewadar or anyone else then the Manager should be informed immediately.

Important contact numbers for the benefit of the devotees:

Railway Enquiry	Phone : 131, 2225028	Deputy Commissioner Office	Ph : 2222222
Ambulance Services	Phone : 2553667	Office of the SSP City	Ph : 2228786
Nearest Hospital		Police Exchange	Ph : 2228185
1) Guru Ramdas Hospital	Phone : 2553668	Police Control Room	Ph: 100

Sponsor:

S. Surjit Singh, M/s. Associated Industrial Corpn. 271-A, East Mohan Nagar, Amritsar.
Ph: 2581186, 2581850

Idea, Illustration, Photography, Designing:

SATBIR SINGH, Amritsar

Contact : +91 (981) 576 2315 email : idea.amritsar@gmail.com